

zbrání. Současně posílá nejvyšší komisař Rudé armády Trockij tajný telegram, kterým se nařizuje, aby Čechoslováci byli vybudováni ke vstupu do Rudé armády a z ostatních byly vytvořeny pracovní oddíly a aby byl každý Čechoslovák přistřižen se zbraní v ruce na místě zastřelen.

Situace v Čeljabinsku samém nevypadá zatím nijak kriticky. Po osvobození svých zatčených kamarádů nechávají Čechoslováci komisaře na pokoji, ale ti jim navíc slibují, že se příčiní o urychlení odjezdu. Jenže vzápětí přinesou telegrafisté, členové železničních odborů bolševikům nenakloněných, pplk. Vojechovskému nejen zmíněný telegram Trockého, ale také depeši, kterou čeljabinskí komisaři posílají sousedům do Tjumeni a Jekaterinburgu se žádostí o posily na potření Čechoslováků.

To už se píše 21. květen. Na poradě velitelů se důstojnictvo pod vedením generála Šokorova, francouzského majora Quineta a zástupce odbočky Čs. národní rady dr. Kudely usnese, že chtějí se probít do Vladivostoku vlastní silou je šilenství, a jednotkám jsou rozeslány telegramy, v nichž se každý, kdo by chtěl propagovat myšlenku probít si cestu, prohlašuje za zrádce.

Jednotky jsou téměř neozbrojeny a vypadá to opravdu blbě.

Jenže boj začal tohož dne ve stanici Marijinskaja, kde bolševický obrněný vlak přepadl legionářský transport. Legionáři, část 7. „Tatranského“ pluku se dostala klacky uhrání, zmocní se vlaku a obsadí i město.

27. května je v československých rukou Čeljabinsk, Penza, Tajga, Tomsk, Novonikolajevsk a Litvinovsk. Zároveň přichází od profesora Maxy, zástupce odbočky Čs. národní rady, z Moskvy telegram, kterým se nařizuje zastavit nepřátelství a postavit Gajdu před polní soud za vzpouru.

1. sekretář ČNR v Paříži dr. E. Beneš posílá 24. 5. 1918 telegram nařizující zastavit boj a vlnky vydat bolševikům.

Ve stanici Marijinskaja se k pozicím legionářů přibliží jacísi vojáci, mají českým praporem a volají:

„Bratři, nestřílejte, jdeme vám na pomoc!“ a pak zasypou bratry ručními granáty.

Jsou pochytáni, je to zbytek Munovy a Haisovy agitační akce pro Rudou armádu v legiích. Legionáři zajatce oběsí.^{12/}

Během dvou týdnů smete vojenské vystoupení československých jednotek bolševickou vládou od Vladivostoku až k Volze. V prvním červencovém týdnu oznámí zástupcům USA, Anglie, Číny, Francie, Japonska, polského sboru, srbského pluku a čs. legii, že převzali oblast pod dočasnou kontrolu.^{14/}

Němci mezitím obnoví postup na Petrohrad a Nejvyšší válečná rada ve Versailles dává francouzskému zástupci v Moskvě pokyn, aby informoval Čechoslováky, že mají držet frontu až do vylodění spojeneckých jednotek.^{15/}

V této otázce sir Bruce Lockhart dodává, že intervence měla být provedena s vědomím bolševické vlády k zadržení německého náporu, s čímž Čičerin a údajně i Trockij vyslovili předběžný souhlas.

K otázce intervence dodává: „Ať už byly úmysly těch, kdož k ní dali rozkaz, jakékoli, v očích Rusů byla pokusem svrhnout bolševickou vládu... Dočasně jsme se neuvěřitelného šilenství a vylodili jsme se v Archangelsku s dvacíti sty muži... Plánem Rusů schvalujících intervenci bylo, že Češi budou držet Povolží, spojenci se k nim přiblíží ze severu, a generálové Alekejev a Děnikin z jihu. Nedostatečná síla našich jednotek měla posleze za následek ztrátu Povolží a dočasné zhroucení celého protibolševického hnutí v evropském Rusku.“ (Přeložil Jaroslav Strnad)

Francouzským zástupcem v Moskvě byl plukovník de Verment, britským Bruce Lockhart. Vesele se konspirovalo. Jako zástupce listu Figaro v Moskvě působil jistý René Marchant. Tento novinář nebyl jen známým de Vermentem, ale také jistého Dzeržinského, a zásoboval pilně tohoto zakladatele Čeky zprávami, hlavně o hnutí vedeném Savinkovem – Liga na obnovu Ruska, které sice financovali Francouzi, ale kde byl pilně účasten i jistý Sydney Reilly.^{16/}

Když byli de Verment, Bruce Lockhart a další v Moskvě zatčeni, zavřeli spojenci, přesněji řečeno Angličané, neméně rychle celou bolševickou misi vedenou Litvinovem, která byla v té době na západě.

Pak následovala výměna diplomatů i nediplomatů.

René Marchant se odmítl dát vyměnit, zůstal v Moskvě. Do Francie se vrátil po válce, stal se členem ÚV KS Francie, vyloučili ho odtamtud v roce 1931. „Dukazy“ o podvratné činnosti, které předložil občan Marchant Lidovému komisariátu pro boj proti kontrarevoluci, byly otištěny v Moskvě v polovině září 1918.

Sydney Reilly byl britským poddaným, ale narodil se v Oděse pod jménem Risenblum.

Pravděpodobně to byly konkrétní informace Marchanta a jeho kolegy Sadoula, který rovněž zůstal v Rusku, vycházející z nerealistických předpokladů myšlenky intervence, které pak ovlivnily Trockého k odeslání neurotického rozkazu, který představoval poslední kapku a vyprovokoval legionářskou vzpuru. Štvání českých bolševiků také mělo svůj vliv.

Do 6. září 1918 měly legie obsazeno území na Volze až po město Kazan. Síly demokratického Ruska se ale nedokázaly postarat o vybudování vlastních ozbrojených sil za čs. frontou. Admirál Kolčak posleze rozehnal a čas tečně dal posílet členy ÚNS, a Čechoslováci, ve své naprosté a zdrcující většině demokratičtí, neměli nejmenší chuť obnovovat jakoukoli monarchii. Car byl ostatně, zatímco čs. jednotky postupovaly na Jekaterinoslav,